

Enes Ulusoy

13-05-2022

7 minuten

Wordingsgeschiedenis van de Hadithwetenschappen

Sommige geleerden hebben heel mooi gesteld: “De Koran is beschermd door Allah ﷻ en de hadith is beschermd door de hadithgeleerden.” Als we de wordingsgeschiedenis van de hadithwetenschappen bestuderen, zien we inderdaad dat het profetische erfgoed op een zeer accurate en zorgvuldige manier is beschermd en zowel mondeling als schriftelijk is overgeleverd. Het vermogen en inzet die hier zijn getoond door de hadithgeleerden zijn echt niet te beschrijven met een aantal artikelen. Het is een waanzinnige inspanning en discipline zonder precedent. Daarom geven de latere islamgeleerden met trots aan dat de hadithwetenschappen zeer uniek zijn en alleen voorkomen in de Mohammedaanse natie. De mensheid kent hier geen gelijkenis van. Dit is inderdaad iets waar de moslim erg trots op mag zijn. Alle profetische overleveringen zijn nauwkeurig geregistreerd en uiteengezet in de lessen en boeken van de geleerden van deze wetenschappen. Hierbij hebben de overleveraars zelfs rekening gehouden met de klinkers en woordkeuzes zoals ze die hebben gehoord van de overleveraar ervoor. Op deze manier is het profetische erfgoed gewaarborgd tot de dag van vandaag gekomen. Dit is de accuratesse en zorgvuldigheid van de moslims met betrekking tot de hadith, laat staan hoe strikt en zorgvuldig de moslims waren met hun Boek, de Koran.

Allah ﷻ heeft de Koran als leiding voor de mensheid geopenbaard. Vervolgens heeft Hij ﷻ de geliefde profeet Mohammed ﷺ de Sunna gegeven welke een uitleg is van de Koran. Allah ﷻ openbaart hierover wat neerkomt op: “En Wij hebben ook aan jou een herinnering en een advies (de Koran) neergezonden, opdat jij aan de mensen duidelijk maakt wat aan hen neergezonden is. En hopelijk zullen zij nadenken.” Allah ﷻ openbaart ook wat neerkomt op: “En Wij hebben aan jou slechts het Boek gestuurd opdat je hen die zaken kan uitleggen waarover zij van mening verschillen, en als een Leiding en Genade voor een volk dat gelooft.” Uit dit soort verzen blijkt dat de taak van de geliefde profeet ﷺ onder meer het uitleggen en verduidelijken van de Koran is. We kunnen hier zelfs een stap verder gaan door

te zeggen dat het voor een belangrijk gedeelte onmogelijk wordt om de Koran te begrijpen zonder de profetische praktijken en uitspraken. Khatib al-Baghdadi overlevert dat ‘Imran ibn Hasin samen met zijn metgezellen aan het zitten was in een bijeenkomst en een man zei: “Vertel ons alleen uit de Koran.” Hierop zei ‘Imran: “Als je de Koran zou lezen, zou je dandaar treffen dat het middaggebed vier, namiddaggebed vier, avondgebed drie is en dat je de extra Koranverzen alleen in de eerste twee eenheden leest? Als je de Koran zou lezen, zou je dan daar vinden dat één tawaf zeven rondjes om de Ka’ba is en dat je heen en weer moet lopen tussen de twee heuvels Safa en Marwa?” Daarna zei ‘Imran: “O mensen, neem van ons de hadith, want als jullie dit niet doen, zullen jullie dwalen.” Dit is inderdaad een waterdichte weerlegging. Als we de hadith en Sunna buiten beschouwing laten, raakt de helft van de religie verloren. Je weet niet wanneer en hoeveel zakat (armenbelasting) je moet geven. Je weet niet hoe je de rituelen moet uitvoeren, zoals het gebed en de bedevaart. Je zou niet eens bepaalde verboden kennen, zoals het dragen van goud en zijde voor de mannen, het eten van het vlees van een ezel en dergelijke verboden die uitgebreid worden uitgelegd in de juridische werken van de rechtsgeleerden.

Er zijn bovendien vele Koranverzen die erop duiden dat we conform de hadith en de Sunna moeten handelen. Allah ﷻ openbaart bijvoorbeeld wat neerkomt op: “En gehoorzaam Allah en Zijn boodschapper en wees op je hoede en vrees Allah. Als jullie je dan afkeren, weet dan dat op Onze boodschapper slechts het duidelijk verkondigen rust.” Allah ﷻ openbaart in een ander vers dat neerkomt op: “Het past een gelovige man of een gelovige vrouw niet, wanneer Allah en Zijn boodschapper over een bepaalde zaak een besluit hebben genomen, dat zij dit in twijfel trekken. En iedereen die Allah en Zijn boodschapper ongehoorzaam is, verkeert zeker in een duidelijke dwaling.”

Het is met massatransmissie tot ons gekomen dat de geliefde profeet ﷺ ons heeft opgedragen om hem te volgen in al zijn handelingen, klein of groot. De geliefde profeet ﷺ heeft gezegd: “Volg mijn Sunna en de Sunna van de recht geleide kaliefen na mij. Bijt eraan vast met je

kiezen.”¹ De geliefde profeet ﷺ heeft ook gezegd: “Waarlijk, het beste bericht is het Boek van Allah en de beste leiding is de leiding van Mohammed. Het meest kwade der dingen is de innovaties en elke innovatie is een dwaling.” De geliefde profeet ﷺ heeft ook gezegd: “Voor degene die zich houdt aan mijn Sunna in chaotische tijden is er de beloning van honderd martelaren.”

De metgezellen en hun leerlingen kenden deze voornoemde verzen en hadith heel goed. Daarom besteedden zij een buitengewone aandacht aan de verzameling en vastlegging van de profetische uitspreken. De metgezellen hebben zelfs de kleinste details over de profeet ﷺ overgeleverd. Ze hebben ons zelfs doorverteld hoe de geliefde profeet ﷺ sliep, at, liep en eruit zag.² In elke eeuw van de islamitische geschiedenis zijn er grote groepen geleerden geweest die lange reizen hadden afgelegd om het erfgoed van de profeet ﷺ te leren. Deze gewoonte was er al in de tijd van de metgezellen.³ Ze regelden hun wereldse zaken, maar verzaakten niet hun hiernamaals. Een mooi voorbeeld hiervan is wat ‘Omar ibn al-Khattab heeft verteld: “Ik en mijn buurman gingen om en om de openbaringen van de geliefde profeet ﷺ leren. Hij ging een dag en ik ging een dag. Als er een Koranvers was neergedaald, bracht ik de boodschap van die dag naar hem. Als het zijn beurt was, deed hij hetzelfde.”

Wanneer de islam werd verspreid en grote hoeveelheid mensen moslim werd, waren ze dorstig aan de islamitische kennis en de profetische overleveringen. De metgezellen verspreidden zich onder leiding van de islamitische leiders over de islamitische wereld om de mensen de Koran en de hadith te onderwijzen. Zij hebben hun uiterste best gedaan om het profetisch erfgoed aan de nieuwe generaties te leren. De islamitische leiders zoals ‘Omar ibn al-Khattab hadden prominente metgezellen met veel kennis en wijsheid gezonden naar andere islamitische gebieden.

¹ Dit is een figuurlijk taalgebruik. Dus klamp je er zo krachtig mogelijk aan vast. De kiezen zijn hier genoemd, omdat daar één van de sterkste spieren van het lichaam zitten.

² Wij weten zelfs aan de hand van de overleveringen hoeveel witte haren onze geliefde profeet had op zijn baard vlak voor zijn dood.

³ Er waren metgezellen die voor de bekrachtiging van één hadith bijvoorbeeld van Medina naar Damascus gingen. Dit is een zeer lange afstand en vooral in de omstandigheden van die tijd.

Op deze manier zijn de hadithwetenschappen geleidelijk tot stand gekomen. Vervolgens hebben de metgezellen principes geformuleerd waarmee de zwakke overleveraars van de betrouwbare overleveraars onderscheid konden worden. Dit systeem werd vervolgens enorm uitgebreid en op een strikte manier geïnstitutionaliseerd.⁴

De terminologische betekenis van hadith is wat toegeschreven wordt aan de profeet ﷺ of een metgezel of een leerling van een metgezel aan handeling, stilzwijgen, fysiek kenmerk of karaktereigenschap. Wat betreft Sunna, dit is wat toegeschreven wordt aan de profeet ﷺ aan uitspraak, handeling en stilzwijgen. De begrippen hadith, khabar en athar hebben volgens de meeste geleerden van deze wetenschap dezelfde betekenis.

De hadithwetenschappen kennen twee hoofddisciplines.:

- ❖ al-riwaya
- ❖ al-diraya

De eerste discipline houdt zich bezig met de uitspraken, handelingen, stilzwijgen, fysieke kenmerken en karaktereigenschappen van de profeet ﷺ, de metgezellen en hun leerlingen. Tevens houdt deze afdeling zich bezig met het overleveren en toelichten van deze zaken.

De tweede discipline van deze wetenschap wordt ook wel mustalah al-hadith of usul al-hadith genoemd. Deze afdeling houdt zich bezig met principes waarmee de status en authenticiteit van de overleveraarsketen en de tekst van de hadith geweten kunnen worden. De doelen van deze discipline kunnen als volgt opgesomd worden:

1. De bescherming en registratie van de profetische overleveringen. Hiermede worden deze overleveringen ook beschermd tegen verbastering en verdraaiing.
2. Jezelf behoeden tegen de goddelijke toorn om valselijk dingen toe te schrijven aan de geliefde profeet Mohammed ﷺ, want het is met massatransmissie tot ons gekomen dat de profeet ﷺ heeft gezegd: “Wie namens mij een leugen verzint, laat hem zijn plaats reserveren in het vuur.” Daarom is het erg belangrijk om te onderzoeken of een

⁴ Zie voor uitgebreidere informatie ons artikel “De profetische traditie en de uitdagingen” op onze website.

bepaald bericht echt afkomstig is van de profeet ﷺ of niet. Dit kan door middel van deze wetenschapsdiscipline.

3. Met deze kan men onderscheid maken tussen de waarheid en valsheid. Hiermee kan men mythes, fabels en overdreven verhalen herkennen.

Vanaf deel 2 van deze serie gaan we met de toestemming van Allah ﷻ in vogelvlucht een blik werpen op de wordingsgeschiedenis van de hadithwetenschappen in zeven fasen. Dit zal gebaseerd zijn op het gezaghebbende werk *Manhaj al-Naqd* van shaykh Nuruddin 'Itr, moge Allah ﷻ hem genadig zijn.

Het is mogelijk om de geschiedenis van deze wetenschap in zeven fases te verdelen. De eerste fase is in de tijd van de metgezellen tot het einde van de eerste islamitische eeuw. Nadat de geliefde profeet ﷺ was overleden, hadden de metgezellen het vaandel overgenomen. Ze hebben de boodschap van de geliefde profeet ﷺ overgedragen naar de mensheid. Er waren honderden metgezellen die de Koran van kaft tot kaft hadden gememoriseerd. Hetzelfde was ook van sprake voor de hadith van de profeet ﷺ. Er was een aantal redenen voor dit sterke geheugen en deze gewoonte om alles te memoriseren:

1. De metgezellen hadden een zuiver geheugen en sterk onthoudingsvermogen. Dit, omdat ze afstandelijk waren van het stadsleven en haar bezigheden. De Arabieren waren over het algemeen een analfabeet volk dat niet las noch schreef. Een analfabeet vertrouwt op zijn geheugen en is eerder geneigd om te memoriseren. Vanwege deze redenen stond het Arabische volk al bekend om hun sterke onthoudingsvermogen en hun intelligentie. Zij waren degenen die de stambomen van de mensen en paarden uit het hoofd wisten, ook al waren die tientallen generaties lang. Ze waren in staat om lange gedichten en preken te onthouden nadat ze er slechts éénmaal naar hadden geluisterd. Tevens waren ze goed op de hoogte van de geschiedenis en kenden ontzettend veel namen en gebeurtenissen uit de geschiedenis.
2. Ze hadden een heel belangrijke drijfveer, namelijk het religieuze motief. Dit zette hen aan tot het verkondigen en verspreiden van de islam. Dit kon alleen met de kennis die was gememoriseerd. De Arabieren wisten heel goed dat er geen gelukzaligheid in het wereldse leven en in het hiernamaals was, behalve met de islam. Alleen dit was al

genoeg geweest als motivatie voor hun sterke onthoudingsvermogen, want zoals algemeen bekend, is men in staat om alles te bereiken zolang hij gemotiveerd is om dat te bewerkstelligen. Als een bepaalde persoon zich focust op een bepaald doel en overtuigt is dat dit de enige uitweg voor hem is, dan zal hij ongetwijfeld alles voor het oog hebben om dat doel te bereiken. De geliefde profeet ﷺ heeft vaak benadrukt dat zijn Sunna verspreid moet worden onder de mensheid en dat het overgedragen moet worden aan de nieuwe generaties. Zo heeft de geliefde profeet ﷺ bijvoorbeeld gezegd: “Moge Allah ﷻ een persoon verlichten die van ons een hadith heeft gehoord en vervolgens dit heeft onthouden om het door te vertellen aan anderen.”⁵

3. De hoge plaats en de waarde van de Sunna en de hadith in de islam.
4. De geliefde profeet ﷺ wist heel goed dat na hem, deze heilige missie uitgevoerd zou worden door zijn metgezellen. Om hen hiervoor klaar te stomen, heeft hij hen zodanig onderwezen dat het memoriseren van zijn boodschap eenvoudig bleef. De geliefde profeet Mohammed ﷺ nam hierin de volgende maatregelen:

- a. Hij sprak niet snel, maar woord voor woord zodat de boodschap goed in de geheugens vestigde. De gezegende vrouw van de geliefde profeet ﷺ, de moeder der gelovigen, ‘Aisha heeft hierover gezegd: “Hij vertelde een hadith, als iemand het zou tellen, zou hij zeker in staat zijn om het te tellen.”⁶
- b. Hij ﷺ verlengde zijn uitspraken niet. Hij ﷺ sprak kort en krachtig. Hierover zegt de moeder der gelovigen: “De boodschapper van Allah ﷻ sprak niet zoals jullie nu spreken, maar hij ﷺ sprak met een duidelijke en krachtige spraak. Wie bij hem zat, kon het onthouden.”⁷
- c. De geliefde profeet ﷺ herhaalde zijn uitspraken meerdere malen zodat de geheugens het volledig oppakten. Hierover zegt Anas ibn Malik:

⁵ Overgeleverd door Imam al-Tirmidhi in zijn *al-sunan*.

⁶ Overgeleverd door Imam al-Bukhari en Imam al-Muslim.

⁷ Overgeleverd door Imam al-Tirmidhi in zijn *al-sunan*.

“De boodschapper van Allah ﷺ herhaalde het woord drie keer opdat het van hem werd onthouden.”⁸

5. De spreekstijl en de welsprekendheid van de geliefde profeet ﷺ maakte het ook mogelijk om zijn uitspraken van generatie tot generatie over te dragen. Hij ﷺ was in staat om met weinig woorden en korte zinnen wijsvolle en grote betekenissen over te dragen. In de Koran wordt de hadith ook *hikma* genoemd wat letterlijk wijsheid betekent. Een wijsvolle uitspraak blijft logischerwijs beter in het geheugen zitten, omdat het de harten raakt.
6. De schriftelijke vastlegging van de hadith bevorderde de overlevering ervan ook. Er zijn berichten met massatransmissie tot ons gekomen van de metgezellen dat ze de hadith ook opschreven vanaf de tijd van de profeet ﷺ. In het begin was dit verboden gemaakt door de geliefde profeet ﷺ, maar later heeft hij ﷺ hier toestemming voor gegeven. Dit, omdat in het begin het risico bestond dat het schrift van de Koran en hadith door elkaar werden gehaald. Later was dit niet meer mogelijk, omdat alles een structuur kreeg. Er zijn ook overleveringen waarin staat dat sommige metgezellen ook later in de tijd geen toestemming gaven, omdat ze zich zorgen maakten dat de mensen zich volledig bezig zouden houden met de hadith waardoor ze de Koran zouden verzaken. Zolang er geen sprake was van deze gevaren werd de hadith altijd al schriftelijk vastgesteld vanaf de periode van de geliefde profeet ﷺ. Bepaalde metgezellen hadden zelfs hun eigen hadith-compilaties, zoals ‘Abdullah ibn ‘Amr. Later werd deze geërfd door zijn kleinzoon ‘Amr ibn Shu’ayb. Imam Ahmad ibn Hambal heeft in *al-musnad* een groot deel van deze profetische overleveringen opgenomen. Op dezelfde manier had ‘Ali ibn Abi Talib een aantal bladzijden waarin profetische overleveringen stonden over bepaalde juridische oordelen. Deze is onder andere door Imam al-Bukhari opgenomen in zijn bekende compilatie. Hetzelfde geldt voor de metgezel Sa’d ibn ‘Ubada. Tevens zijn er vele schriften die de geliefde profeet ﷺ aan bepaalde metgezellen heeft laten schrijven. Deze schriften waren geschreven om opgestuurd te worden naar sommige heersers van andere streken en

⁸ Overgeleverd door Imam al-Bukhari.

naar sommige ambtenaren van de geliefde profeet ﷺ die naar andere streken waren gezonden om de moslims daar de islam te onderwijzen. Deze schriften en brieven bevatten zeer belangrijke hadith met betrekking tot geloofsleer, rechtsleer en gedragsleer. De inhoud van deze schriften en brieven is te vinden in de hadith-literatuur. De traditie om hadith te verzamelen, schriftelijk vast te leggen en te onderwijzen, bleef in de generaties na de metgezellen doorgaan onder leiding van deskundige meesters die werden opgeleid door de metgezellen. De hadith werd dus niet alleen oraal, maar ook schriftelijk van generatie tot generatie overgeleverd en onderwezen.

Opmerking:

Hierbij dient men goed te weten dat de metgezellen niet alleen hun leven hadden opgeofferd voor het doorgeven van dit profetische erfgoed, maar zij hadden ook hun uiterste best gedaan om dit te beschermen tegen toevoegingen en leugens. Allah ﷻ openbaart wat neerkomt op:

“Degenen die de leugen verzinnen, geloven niet in de verzen van Allah. En zij zijn de leugenaars.”⁹ Allah ﷻ openbaart ook wat neerkomt op: “O jullie die geloven! Als een slechte persoon tot jullie komt met nieuws, onderzoek het dan nauwkeurig, opdat jullie geen mensen in onwetendheid kwaad doen, waarna jullie spijt zouden krijgen van wat jullie deden.”¹⁰

De metgezellen waren heel goed op de hoogte van deze goddelijke openbaringen. Tevens wisten zij ook heel goed dat de geliefde profeet ﷺ zei wat neerkomt op: “Wie namens mij een leugen verzint, laat hem zijn plaats klaarmaken in het vuur.”¹¹ De geliefde profeet ﷺ zei ook wat neerkomt op: “Wie van mij een hadith vertelt, terwijl hij vermoedt dat het een leugen is, dan is hij één van de leugenaars.”¹²

De metgezellen zijn allen rechtvaardig, eerlijk en vroom. Zij hebben alles gedaan om te handelen conform de Koran en Sunna. De Koran zelf getuigt op hun rechtvaardigheid en vroomheid. Op basis van de opgenoemde Koranverzen en hadith hebben de metgezellen

⁹ Koran, 16:105.

¹⁰ Koran, 49:6.

¹¹ Overgeleverd door Imam al-Muslim. Deze overlevering is met massatransmissie tot ons gekomen.

¹² Overgeleverd door Imam al-Muslim.

bepaalde methoden gehanteerd waarmee ze het profetische erfgoed intact konden houden.

Een aantal van deze methoden is:

1. Het niet te veel overleveren van hadith, omdat ze vreesden voor het maken van een fout door vergissing of vergeetachtigheid.
2. Streng zijn in het accepteren van een overlevering of bericht. Zoals het vragen naar een getuigen die ook deze overlevering heeft gehoord van de profeet ﷺ. De metgezellen deden dit zelfs onderling, maar dit was niet omdat ze elkaar niet vertrouwden, maar om het zekere voor het onzekere te nemen.
3. Het vragen naar de overleveraarsketen en het opzoeken van de eerste overleveraar die het direct van de geliefde profeet ﷺ had gehoord.
4. De mensen aansporen tot het voorzichtig zijn in het aannemen van overleveringen.

De tweede fase van deze wetenschap is vanaf begin tweede eeuw tot begin derde eeuw. Het komt tevens in deze fase tot voltooiing. Daarnaast kan deze fase gekenmerkt worden met het volgende:

1. Het afnemen van het menselijke geheugen.
2. De overleveraarsketen werd steeds langer.
3. Het ontstaan van sekten.

Daarom waren de moslimgeleerden genoodzaakt om nieuwe maatregelen te treffen waarmee ze deze kwalen konden bestrijden. De belangrijkste maatregelen waren:

1. De profetische overleveringen werden officieel gecompileerd in meesterwerken door prominente moslimgeleerden. De rechtvaardige kalief 'Omar ibn 'Abd al-'Aziz schreef een brief naar de deskundige geleerden in zijn tijd om alle profetische overleveringen schriftelijk te registreren in compilaties. Imam al-Bukhari verhaalt dat 'Omar ibn 'Abd al-'Aziz het volgende schreef naar Imam Abu Bakr ibn Hazm: "Zoek de profetische overleveringen uit en leg ze schriftelijk vast. Ik vrees voor de

verdwijning van kennis en geleerden.” Hierop hebben grote geleerden, zoals Imam al-Zuhri en Imam Abu Bakr ibn ‘Abdirrahman, de profetische overleveringen in boeken gecompileerd. Op deze manier werden tientallen meesterwerken gebundeld door de experts van deze wetenschap, zoals Imam Ma’mar ibn Rashid, Imam Sufyan al-Thawri, Imam Sufyan ibn ‘Uyayna, Imam ‘Abdurrazzaq, Imam Hammad ibn Salama, Imam Malik ibn Anas. De compilatie van de laatst genoemde geleerde is *al-muwatta* welke als één van de meest authentieke compilaties wordt beschouwd, zoals Imam al-Shafi’i zei: “Het meest authentieke boek na het Boek van Allah ﷻ is het boek van Imam Malik.”

2. De geleerden verdiepten zich in de kritiek en beoordeling van de overlevertaars. Vele geleerden, zoals Imam Shu’ba ibn Hajjaj, Imam Sufyan al-Thawri, Imam ‘Abdurrahman ibn al-Mahdi, bogen zich over deze wetenschapsdiscipline welke *‘ilm al-rijāl* en *al-jarḥ wa al-ta’dīl* wordt genoemd. Ze onderzochten en bestudeerden de biografieën en karaktereigenschappen van de overlevertaars om ze vervolgens te categoriseren tot aanvaardbaar en onaanvaardbaar.
3. De geleerden waren heel accuraat in het accepteren van een bepaalde overlevering en accepteerden het niet van degenen die ze niet kenden.
4. Alle principes en methodes schriftelijk vastleggen die relevant waren voor deze wetenschap.

Deze fase was getuigen geweest van heftige en bovenmenselijke reizen. Er werden lange afstanden afgelegd zonder gedegen middelen. Het enige doel van deze hartstochtelijke reizen was één of twee uitspraken van de geliefde profeet ﷺ leren of bekrachtigen bij een andere geleerde die in andere streken leefde.

De derde fase van deze wetenschap ontwikkelde zich in de derde eeuw tot de helft van de vierde eeuw. In deze periode waren alle profetische overleveringen zonder uitzondering schriftelijk vastgelegd. Sommige geleerden implementeerden nieuwe stijlen in de compilaties. Ze rangschikten de overleveringen bijvoorbeeld conform de eerste overlevertaar van de hadith. Andere geleerden structureerden hun compilaties op basis van de thema’s en

onderwerpen van de overleveringen. Niet alleen de overleveringen werden gecompileerd, maar ook de overlevertaars met hun gegevens werden schriftelijk geregistreerd en gearchiveerd. Hierdoor ontstond er een enorme literatuur welke geen precedent kent. Tot op heden zijn zelfs oriëntalisten en islamologen zeer onder de indruk van de prestaties van deze ijverige en ambitieuze islamgeleerden. Zoiets realiseren is bovenmenselijk en is alleen te verklaren met pure loyaliteit en zuiver geloof.

Vele geleerden zoals Imam al-Bukhari, Imam al-Muslim, Imam Ibn Khuzayman, Imam Ibn Hibban compileerden de overleveringen conform de onderwerpen. Imam Yahya ibn Ma'in, Imam Ibn Sa'd en Imam Ahmad schreven niet alleen hadith, maar ook over de biografieën van de overlevertaars. Imam Ibn al-Madini, de leraar van Imam al-Bukhari, schreef zowat over elke discipline van de hadithwetenschappen. Daarnaast werden er specifieke werken gecompileerd over abrogatie in hadith. De leerlingen van Imam al-Bukhari schreven ook vele werken op het gebied van hadith.

11

De vierde fase is van medio vierde eeuw tot begin zevende eeuw. In deze periode hebben de geleerden de werken en compilaties van hun vrome voorgangers aangevuld en uiteengezet. Zo zijn er belangrijke werken tot stand gekomen welke als volgt opgesomd kunnen worden:

- ❖ Het werk *al-muḥaddith al-fāsil bayna al-rāwī wa al-wā'ī* van Imam Abu Muhammad al-Ramehurmuzi. Dit boek wordt tot de dag van vandaag als één van de belangrijkste boeken beschouwd van zijn vakgebied. Het bevat onder meer informatie over de normen van de overlevertaars en de inspanningen van de hadithgeleerden.
- ❖ Het werk *al-kifāya fī 'ilm al-riwāya* van Imam Khatib al-Baghdadi. Dit werk is zeer gezaghebbend. Hierin heeft de auteur onder meer de principes van overlevertaars behandeld.
- ❖ Het werk *al-implā fī uṣūl al-riwāya wa al-samā'* van Imam Qadi Iyad.
- ❖ Het werk *ma'rifa 'ulūm al-ḥadīth* van Imam Hakim al-Neysaburi.
- ❖ Het werk *al-mustakhraj* van Imam Abu Nu'aym al-Isfahani.
- ❖ Het werk *mā lā yasa'u al-muḥadditha jahluhū* van Imam al-Miyanji.

De bovenstaande titels zijn slechts een aantal voorbeelden. De werken die gecompileerd zijn op dit gebied zijn te veel om op te sommen.

De vijfde fase is van de zevende eeuw tot de tiende eeuw. In deze tijd zijn de kwesties van deze wetenschap met uiterste zorgvuldigheid uiteengezet in het licht van de voorgaande werken. Een grote ster van deze tijd was Imam Ibn al-Salah. Hij had zijn beroemde werk *‘ulūm al-ḥadīth* geschreven. De geleerden na hem hebben hun werken voornamelijk gebaseerd op zijn werk. Er zijn geleerden die het hebben samengevat en geleerden die het in gedichtvorm hebben gezet. Weer anderen hebben zijn boek uiteengezet en uitgelegd. Belangrijkste werken hierover zijn onder andere:

- ❖ Het werk *al-irshād* van Imam al-Nawawi en zijn werk *al-taqrīb*.
- ❖ Het werk *al-tabṣira wa al-tadhkira* van Imam al-‘Iraqi en zijn werk *al-taqyīd wa al-īdāh*.
- ❖ Het werk *al-ifṣāḥ* van Imam Ibn Hajar al-Asqalani.
- ❖ Het werk *fath al-mughīth* van Imam al-Sakhawi.
- ❖ Het werk *tadrīb al-rāwī* van Imam al-Suyuti.
- ❖ Het werk *mukhba al-fikar* en zijn uitleg *nuzha al-naẓar* van Imam Ibn Hajar al-Asqalani.

De zesde fase begon vanaf de tiende eeuw tot de afgelopen eeuw. In deze fase was de intellectuele ontwikkeling van deze wetenschap gestopt. Er werden vooral samenvattingen gemaakt. Anderen legden deze samenvattingen grammaticaal en tekstueel uit. Er werd nauwelijks gesproken over de diepgaande concepten van deze wetenschap. Een aantal voorbeelden van literatuur uit deze fase:

- ❖ Het werk *al-manzūma al-bayqūniyya* van Imam Ibn Muhammad al-Bayquni. Dit is in gedichtvorm geschreven en is makkelijk te memoriseren. Het heeft zesendertig verzen.
- ❖ Het werk *tawḍīḥ al-afkār* van Imam al-San’ani.
- ❖ Het werk *sharḥ nuzha al-naẓar* van Imam ‘Ali al-Qari.

Hierbij is het belangrijk om te weten dat Imam Shah Waliyyullah al-Dihlawi in deze periode een grote bijdrage heeft geleverd aan deze wetenschap. Hetzelfde geldt voor zijn nakomelingen en leerlingen.

De zevende fase is de tijd waarin we ons bevinden. In deze tijd is er met betrekking tot de hadithwetenschappen veel twijfels en desinformatie verspreid door de vijanden van de islam. De hedendaagse geleerden hebben deze twijfels en desinformatie uitvoerig weerlegd en aan de kaak gesteld in hun boeken.

